

SADM KLAUSIMAI

Bendrieji klausimai

1. Ar bus galimybė savivaldybėms gauti apsaugos priemones iš centralizuotų užsakymų (ministerijų) MINIST9 darbuotojams, dirbantiems tiesioginiame kontakte su socialinę atskirti turinčiais asmenimis? Ar Socialinės apsaugos ministerija planuoja, taip kaip daro Sveikatos apsaugos ministerija su ligoninėmis, pasirūpinti centralizuotai apsaugos priemonėmis „iš pirmų rankų“ socialinės globos įstaigoms? Situacija tokia, kad šiuo metu tokių priemonių kainos rinkoje yra gerokai padidintos.

Atsakymas:

Dėl Nevyriausybinų organizacijų aprūpinimo apsaugos nuo COVID-19 priemonėmis:

Dauguma nevyriausybinų organizacijų, socialinių darbuotojų ir savanorių, vykdydami savo veiklą, teikdami socialinės rehabilitacijos ar kitas gyventojams būtinas paslaugas savivaldybėse, dirba tiesiogiai su neįgaliaisiais, socialinę riziką patiriančiomis šeimomis, kitais lengvai pažeidžiamais gyventojais ir teikia jiems pagalbą namuose ar padeda apsirūpinti būtinais maisto produktais ir medikamentais. Todėl ypač svarbu, kad šios gyvybiškai būtinos paslaugos būtų teikiamos saugiai. Atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 31 d. sprendimą Nr. V-635, kuriuo pavesta savivaldybių administracijų direktoriams teikti Valstybės ekstremalių situacijų operacijų centrui informaciją apie savivaldybių poreikį apsaugos nuo koronaviruso (COVID-19) priemonėmis, Ministerija mano, kad geriausiai situaciją dėl nevyriausybinų organizacijų, socialinių darbuotojų ir savanorių išmano miestų (rajonų) savivaldybių administracijos, kurios turėtų vertinti asmens apsaugos priemonių, reikalingų apsaugoti nuo naujojo koronaviruso (COVID-19), poreikį savivaldybėje ir organizuoti centralizuotą apsirūpinimą jomis. Ministerija siūlo nevyriausybinų organizacijų, socialinių darbuotojų ir savanorių aprūpinimą asmeninėmis apsaugos priemonėmis organizuoti taip:

- *miestų (rajonų) savivaldybių administracijos turėtų surinkti asmeninių apsaugos priemonių poreikį ir aprūpinti nevyriausybines organizacijas, socialinius darbuotojus ir savanorius;*
- *neturėdamos pakankamo asmeninių apsaugos priemonių kiekio, miestų (rajonų) savivaldybių administracijos turėtų centralizuotai kreiptis į valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovą, kad jis priimtų sprendimą skirti atitinkamą asmeninių apsaugos priemonių kiekį;*
- *Ministerija esant poreikiui valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovui pateiktų rekomendacijas dėl nevyriausybinų organizacijų, socialinių darbuotojų ir savanorių, kurie teikia socialines paslaugas, darbo specifikos, kurių pagalba būtų galima efektyviai įvertinti asmeninių apsaugos priemonių poreikį.*

Kontaktinis asmuo: Karolis Vaitkevičius, tel. 8 706 64203

2. Artimieji nesusitvarko ir todėl kreipiasi į savivaldybę dėl pagalbos suteikimo elgesio ir kitų didelių problemų turintiems jaunuoliams, kurie grįžo į namus, nes spec. švietimo įstaigos paslaugų jiems karantino metu neteikia. Savivaldybės tokių paslaugų taip pat neteikia, į valstybinius globos namus asmenys nepriimami. Tokie asmenys neturi būti palikti be pagalbos – ar neplanuojama šiuo laikotarpiu atšaukti tokių asmenų laikiną patalpinimą veikiančiuose valstybiniuose globos namuose?

Atsakymas:

Kiekvienos šeimos atvejis turi būti sprendžiamas individualiai. Jei jaunuolis paslaugas gaudavo švietimo institucijoje, tai yra netikslinga jaunuolį patalpinti stacionarioje globos institucijoje, kuri gali turėti neigiamą įtaką jaunuolio ar kito asmens psichinei sveikatai. Šeimoms turi būti organizuojamos konsultacijos elektroninėmis ryšio priemonėmis ir į klausimus geriausiai gali atsakyti iki šiol su asmeniu dirbę specialistai. Prireikus skirtingų institucijų specialistų pagalbą, manytume, kad atvejį galėtų koordinuoti atvejo vadybininkai. Sprendimo dėl naujų klientų priėmimo socialinės globos institucijos sustabdymo atšaukti neplanuojama dėl galimo viruso plitimo aukštą riziką turinčių asmenų tarpe.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

3. Benamiai ar šeimos su vaikais laikinai priežiūrai atvežami į įstaigą be medicininės apžiūros, kontaktuoja su darbuotojais ir kitais paslaugų gavėjais, yra padidinta tikimybė, kad gali užkrėsti ligomis, kuriomis jie serga. Kas numatoma daryti, kad įvertinti šių asmenų sveikatos būklę?

Atsakymas:

Tiek laikinajai priežiūrai atvykstančios šeimos su vaikais, tiek gyvenamosios vietos neturinčių asmenų sveikatos būklė pirmiausiai vertinama pagal bendrus plačiai aprašytus ligos simptomus. Jei tokių yra, kreiptis į medikus bendra tvarka. Svarbiausia yra užtikrinti izoliaciją tarp naujai atvykusių ir jau gyvenančių klientų. Nakvynės namų gyventojai dėl savo poliligotumo patenka į padidintos rizikos asmenų grupę.

Nėra priimta jokių nurodymų ar rekomendacijų, kad nebūtų galima priimti į nakvynės namus naujų asmenų. Kaip tik atvirkščiai, saugiai jais pasirūpinus, bus saugiau ir jiems, ir visuomenei. Taip pat siūlytume kartu su nakvynės namų gyventojais įvertinti ir atsisakyti nebūtinių išvykimų iš nakvynės namų. Rekomenduojame ieškoti būdų kaip aprūpinti paslaugos gavėjus asmeninėmis apsaugos bei dezinfekcinėmis priemonėmis, pagal galimybes aprūpinti reikiamaiais vaistais, higienos priemonėmis, būtiniaisiais maisto produktais arba paruoštu maistu.

Vadovaujantis visomis bendromis SAM ir LRV rekomendacijomis, savivaldybės teisės aktais, reguliuoti gyventojų srautus bendroje patalpose, apie sunegalavusius perduoti info sveikatos priežiūros įstaigai.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

4. Prašome atšaukti ir nukelti reikalavimo terminą, kad darbuotojai, dirbantys bendruomeniniuose globos namuose, iki 2020-07-01 visi turi būti pabaigę „Globėjų (rūpintojų), budinčių globotojų, tėvių, bendruomeninių vaikų globos namų darbuotojų mokymus ir konsultavimą (GIMK)“, kadangi šiuo metu visi mokymai yra nukelti ir tai gali užsitęsti.

Atsakymas:

Šiuo metu nesvarstoma galimybė atsisakyti reikalavimo bendruomeninių vaikos globos namų darbuotojams būti baigusiems GIMK mokymus. Mokymai pagal GIMK programos „Pagrindinę dalį“ nevyksta nuotoliniu būdu, nuotoliniu būdu galima mokyti tik pagal „Specializuotą“ ir „Tęstinę“ dalis.

Pasibaigus karantinui, mokymai bus vedami intensyviau ir, tikimės, kad visi norintys turės galimybę mokymuose dalyvauti.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

5. Įgyvendinti socialinių paslaugų teikimą palengvintų greitieji testai arba apgyvendinamų vaikų testavimas be eilės.

Atsakymas:

Dėl greituju testu turētu pasisakyti SAM, bet labai svarbu atkreipti dėmesį į greituju testu (ne)patikimumą, į tai dėmesį atkreipė ir mokslininkai ir medikai:

<https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1154186/medikai-abejoja-greituju-testu-patikimumu-dabartineje-situacijoje-jie-neturi-prasmes>

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1159282/greitojo-testo-fiasko-koronavirusu-uzsikretusiam-vilnieciui-greitis-testas-parode-ne-tai-ko-tikejosi>

6. Galimų globėjų vertinimo kl: sveikatos pažymas šiuo laikotarpiu gauti sudėtinga, su VTAS sutarę, kad jie darys užklausas sveikatos įstaigoms, bet kaip dėl galutinio vertinimo kai nėra įmanoma vykdyti mokymus nuotoliniu būdu, ar planuojami kokie palengvinimai?

Atsakymas:

VTAS kiekvieną atvejį vertins individualiai pagal konkrečios šeimos ir (ar) vaiko situaciją. Mokymai vykdomi po VTAS pradinio vertinimo. Patiems mokymams nenumatoma palengvinimų – juos reikia planuoti arba daryti nuotoliniu būdu, arba atidėti iki karantino pabaigos. VTAS suprasdami apsunkintas galimybes potencialiems globėjams (rūpintojams) gauti pažymas apie jų sveikatą, kiekvieną atvejį vertins atsižvelgiant į geriausias vaiko interesus, pvz., galės atlikti pradinį vertinimą pagal turimas sveikatos pažymas ar duomenis, jei vaikas yra potencialaus globėjo giminaitis ar jį sieja emociniai ryšiai su potencialiu globėju ir pan. Po karantino režimo laikotarpio įpareigos asmenis pateikti nustatytos formos pažymėjimą.

Atliekant asmens pradinį vertinimą išimtis galėtų būti taikoma būtent be tėvų globos likusio vaiko giminaičiams ir/ar emociniais ryšiais susijusius asmenims, kad būtų galima taikyti Vaiko globos organizavimo nuostatų 23 p., nustatantį, kad kiti vaiko giminaičiai ar kiti su vaiku emociniais ryšiais susiję asmenys, dėl kurių priimtas teigiamas sprendimas dėl pradinio įvertinimo Nuostatų nustatyta tvarka, tačiau dar nėra gavę Išvados, gali būti paskirti vaiko globėjais (rūpintojais) tik tuo atveju, jeigu tai atitinka geriausias vaiko interesus.

Karantino sąlygomis medicinos paslaugos teikiamos laikantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo nustatytos tvarkos, pagal kurią yra sustabdytas komisijų darbas. Atsižvelgiant į tai, kad medicinos paslaugos ir informacija apie asmens sveikatos būklę gali būti teikiama nuotolinio ryšio priemonėmis, asmuo, siekianti tapti be tėvų globos likusio vaiko globėju (rūpintoju) turėtų kreiptis į savo sveikatos priežiūros įstaigą ir pateikti visą su jo sveikata susijusią informaciją, įskaitant išrašus iš psichikos sveikatos centro ir pažymėti, ar asmuo neserga ligomis, įrašytomis į Ligu, kuriomis sergantis asmuo negali būti skiriamas vaiko globėju (rūpintoju), sąrašą. T.y., asmuo pateikia tokius medicininius dokumentus, kuriuos šiai dienai objektyviai gali pateikti dėl susiklosčiusios padėties šalyje.

Tarnybos teritorinis skyrius, gavęs šią informaciją iš gydymo įstaigos, ją įvertina, įvertina, ar asmuo neserga ligomis, įrašytomis į Ligu, kuriomis sergantis asmuo negali būti skiriamas vaiko globėju (rūpintoju), sąrašą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. 386, patikrina informaciją dėl asmens teistumo ir baustumo bei ar nėra kitų Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.269 str. nustatytų aplinkybių, dėl kurių asmuo negali būti skiriamas vaiko globėju.

Šiuo atveju, didžiausia atsakomybė ir dėmesys turėtų būti skiriama vertinimui, ar tai atitiktų geriausius vaiko interesus, kartu vertinant kitas galimas alternatyvas (globa (rūpyba) vaikų globos namuose yra visais atvejais kraštutinė priemonė, kuomet nėra jokių fizinių asmenų, galinčių pasirūpinti vaiku).

Gydytojų medicininė komisija ir išsamus pakartotinis pradinis vertinimas turėtų būti atliekamas nedelsiant, karantinui pasibaigus. Jei tokiu atveju paaiškėtų, kad yra aplinkybių, dėl kurių asmuo negali būti skiriamas vaiko globėju (rūpintoju), turi būti inicijuojama globėjo keitimo procedūra: paskirtas globėjas (rūpintojas) atleidžiamas nuo pareigų ir paskiriamas kitas globėjas (rūpintojas).

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

7. Kada bus atšauktas sprendimas apgyvendinti neįgalius asmenis socialinės globos namuose, nes baigiasi laikas, kai jie gydomi slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninėje (4 mėn.). Yra asmenų, kuriais nėra kas pasirūpina ir minėti asmenys jau 4 mėn. buvo „karantinuojami“ ligoninėje, bet globos įstaigos jų nepriima.

Atsakymas:

Karantino laikotarpiu nerekomenduojame priimti naujų gyventojų socialinių paslaugų įstaigose, nebent būtų būtinas poreikis nedelsiant pradėti teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų įstaiga turėtų atskiras nuo kitų gyventojų izoliuotas patalpas ir atskiras darbuotojų komandas, kurios dirbtų išskirtinai tik su naujai apgyvendintais socialinių paslaugų gavėjais. Darbuotojai turėtų būti pilnai aprūpinti visomis asmeninėmis apsaugos ir dezinfekavimo priemonėmis. Naujai apgyvendinti gyventojai ne mažiau nei 2 savaites turėtų būti karantinuojami.

Dėl padidintos rizikos kol kas sprendimas nenukreipti apgyvendinimui naujų klientų valstybės socialinės globos namuose atšauktas nebus.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

Dėl užimtumo programų:

Savivaldybės kelia klausimą ar ministerija nenumato kol kas stabdyti savivaldybėse įgyvendinamą projektą „Užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modelis“ (toliau Modelis). Kokia būtų SADM nuomonė dėl Modelio įgyvendinimo savivaldybėse 2020 m.? Ar tai realu? Savivaldybės jau paskelbė konkursus ir turi priimti į darbą mentorius, atvejo vadybininkus, bet abejoja, ar šie žmonės šiais metais galės realiai vykdyti darbus. Ar nebus be reikalo išleistos lėšos?

Savivaldybių nuomone, Modelio įgyvendinimo terminą reikia atidėti siekiant, kad jis būtų efektyvus ir suteiktų realią pagalbą nedirbantiems asmenims. Dėl ekstremalios situacijos Lietuvoje paskelbimo, Modelio įgyvendinimas šiuo metu sunkiai įmanomas, nes galimybės suteikti užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugas asmenims yra ribotos, o tokių paslaugų suteikimas nuotoliniu būdu nebus efektyvus. Jau dabar akivaizdu, kad nedirbančius asmenis paruošti ir integruoti į darbo rinką neužteks laiko, o numatyti rodikliai nebus pasiekti.

Savivaldybės siūlo lėšas, skirtas Modelio programai, perskirstyti savivaldybėse vykdomoms Užimtumo didinimo programoms finansuoti ir taip prisidėti prie galimybės integruoti nedirbančius asmenis į darbo rinką.

Atsakymas:

Šiuo metu turi būti vykdomi darbai, kurie gali būti atliekami nuotoliniu būdu – pasirengimas intensyviai projekto veiklų įgyvendinimui. Atvejo vadybininkų priėmimo konkursus kai kurios kai kurios savivaldybės jau vykdo nuotoliniu būdu.

Nors šiuo metu pagrindiniai projekto darbai nepradėti dėl to, kad asmenims teikiamos paslaugos susiję su tiesioginiu bendravimu su kiekvienu asmeniu, paslaugos turi būti teikiamos ir asmenų grupėms, planuojama, kad veiklos bus pradėtos vykdyti, kai tik bus atšauktas karantinas.

Šio projekto trukmė 2020-2021 m., todėl labai tikėtina, kad paslaugų teikimo asmenims atidėjimas keliems mėnesiams nepadarys ženklios įtakos projekto rezultatams. Juo labiau, kad iš VB finansuojamos projekto dalies veiklų įgyvendinimas turėjo prasidėti apie 2020 m. vidurį. Pirmasis pusmetis yra skirtas pasirengimui. Taip teigiame, remdamiesi 2019 m. Modelio įgyvendinimo patirtimi. Iš ESF finansuojamos projekto dalies įgyvendinimas gali vėluoti, todėl 2021 m. pabaigoje turėsime prašyti projektą šiek tiek pratęsti ir tai įmanoma padaryti.

Pirmasis šių metų pusmetis yra skirtas pasiruošimui. Turi būti atlikti šie darbai:

1. Detali situacijos analizė savivaldybėse bendradarbiaujant su Užimtumo tarnyba (atlikta);
2. UDP savivaldybėse patvirtinimas (didžiojoje dalyje savivaldybių jau atlikta);
3. Atvejo vadybininkų priėmimas (galima tai atlikti nuotoliniu būdu);
4. Projekto dalyvių atranka ir kiekvieno dalyvio vertinimas pagal Užimtumo tarnybos ir savivaldybės turimą informaciją (asmenims nedalyvaujant);
5. Visų reikiamų įgyvendinimui dokumentų savivaldybėje parengimas ir patvirtinimas (pavyzdiniai projektai buvo siųsti);
6. Pasirengimas pagrindinių reikalingų paslaugų pirkimui ar teikimui (įvertinti galimų paslaugų pasiūlą rinkoje/savivaldybės įstaigose/siuntimas asmenų į jau įgyvendinamus projektus ar pan.).

Visi išvardyti darbai gali būti atlikti nuotoliniu būdu.

Šiuo metu turime laiko labai gerai pasiruošti šio projekto įgyvendinimui ir, kai tik situacija pagerės, intensyviai pradėti vykdyti veiklas – teikti paslaugas dalyviams.

Šio mėnesio pradžioje savivaldybėms šio Modelio įgyvendinimui iš VB bus pervestos lėšos (skirtos II ketv.). Perskirstyti lėšų kitoms priemonėms įgyvendinti neplanuojama.

Kontaktinis asmuo: Asta Aranauskienė, tel. 8 706 64240

Dėl socialinių darbuotojų:

1. Ar SADM planuoja sudaryti galimybes socialiniams darbuotojams, lankomosios priežiūros darbuotojams, turintiems tiesioginius kontaktus su rizikos grupės asmenimis, testuotis dėl viruso?

Savivaldybės atsakingos už socialinės priežiūros paslaugų teikimą vienišiams senyvo amžiaus asmenims ar neįgaliesiems jų namuose. Socialinių darbuotojų padėjėjai, lankomosios priežiūros specialistai kasdien aplanko po keliasdešimt klientų, kuriems reikia pagalbos. Savivaldybės supranta, kad paslaugas turi užtikrinti, specialistų apsauga rūpinamasi, tačiau jų dažnas lankymasis parduotuvėse, vaistinėse, kelia nerimą. Jie ne vien tik pristato pirkinius iki durų, bet dažnam klientui reikia pagalbos prausiantis, keičiant sauskelnes ir kontaktas, nors ir minimalus, jis yra. Todėl, tam, kad užtikrinti paslaugų pažeidžiamiems asmenims teikimą, savivaldybių nuomone, būtina testuoti ir socialinės srities darbuotojus, kurie tiesiogiai teikia paslaugas

pažeidžiamiausioms grupėms, 2020 m. balandžio 1 d. LR SAM Valstybės ekstremaliosios situacijos valstybės operacijos vadovas pasirašė sprendimą Nr. 653 „Dėl Covid-19 koronaviruso infekcijos) prevencijos ir kontrolės gairių socialinės globos įstaigose karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo laikotarpiu“. Tačiau šiame sprendime nieko nerašoma apie senjorų ir neįgalųjų namuose teikiamas soc. paslaugas.

Atsakymas:

SADM pateikė siūlymus Lietuvos Respublikos vyriausybei dėl laboratorinio tyrimo dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ištyrimo prioritetų socialinių paslaugų įstaigose dirbantiems darbuotojams, teikiantiems pagalbą ir būtinausias paslaugas, lankantiems namuose neįgalius ir senyvo amžiaus asmenis, socialinę riziką patiriančias šeimas, kuriems pasireiškė bent vienas ūmus kvėpavimo takų infekcijos simptomas (atvejo vadybininkams, socialiniams darbuotojams, individualios priežiūros personalui, sveikatos priežiūros specialistams, asmeniniams asistentams).

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

2. Ar SADM neplanuoja papildomų garantijų ir didesnių darbo užmokesčių socialiniams darbuotojams, kurie COVID-19 plitimo metu dirba intensyviu, padidintu darbo krūviu bei rizikuoja savo sveikata teikdami būtinausias socialines paslaugas gyventojams?

Šiuo metu nedirba ugdymo įstaigos, vaikų mokymas vyksta nuotoliniu būdu, neveikia sporto, meno ir kiti būreliai, neorganizuojamas joks kitas užimtumas, todėl socialiniai darbuotojai dirba didelį papildomą darbą gaudami mažus atlyginimus.

Socialinių paslaugų centrų vadovai socialiniams darbuotojams, lankomosios priežiūros darbuotojams ir kitiems darbuotojams, karantino laikotarpiu dirbantiems padidintoje rizikoje, kontakte su klientais, norėtų mokėti priemokas. Tačiau LR valstybės ir savivaldybės biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatyme tokių nuostatų nėra, todėl neaišku, koku pagrindu ir kuo remiantis įstaigų vadovai galėtų mokėti tokias priemokas?

Atsakymas:

Socialinės apsaugos ir darbo ministras kartus su Finansų ministru raštu kreipėsi į savivaldybių vadovus, ragindami įvertinti socialinių paslaugų srityje dirbančių darbuotojų (socialinių darbuotojų, jų padėjėjų, lankomosios priežiūros darbuotojų, atvejo vadybininkų, asmeninių asistentų), socialinių paslaugų įstaigose dirbančių sveikatos priežiūros specialistų, psichologų ir kitų darbuotojų, kurie šiuo sudėtingu laikotarpiu atlieka ypatingai svarbų darbą, teikdami gyvybiškai svarbias paslaugas asmenims jų namuose ar socialinių paslaugų įstaigose, tiesiogiai organizuoja ir koordinuoja šių darbuotojų darbą ar kitaip tiesiogiai prisideda prie šios veiklos, padidėjusį darbo krūvį, atliekamų funkcijų pobūdį, sudėtingumą, atsakomybės lygį ir skirti jiems vienkartinės darbuotojo pareiginės algos pastoviosios dalies dydžio premijas už ypač svarbių užduočių vykdymą karantino laikotarpiu.

Šios savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų finansuojamų darbuotojų vienkartinės premijos turi būti įtrauktos į savivaldybių bei joms pavaldžių įstaigų išlaidas, patirtas dėl Lietuvos Respublikos Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremalios situacijos ir karantino, ir kompensuojamos pagal savivaldybių pateiktus duomenis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai Lietuvos Respublikos darbo kodekso 144 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad už darbą, kai yra nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų, taip pat kai yra padidinamas darbuotojo darbo mastas, jam mokamas padidintas, palyginus su normaliomis sąlygomis, darbo užmokestis.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo (toliau – Įstatymas) 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad darbuotojo darbo

užmokestį sudaro: 1) pareiginė alga (pastovioji ir kintamoji dalys arba tik pastovioji dalis, jeigu šio įstatymo nustatyta tvarka kintamoji dalis nenustatyta); 2) priemokos; 3) mokėjimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, budėjimą ir darbą, esant nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų; 4) premijos.

Įstatymo 5 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad darbo apmokėjimo sistemoje, atsižvelgiant į šio įstatymo nuostatas, detalizuojami 10 ir 12 straipsniuose nustatyta priemokų ir premijų skyrimo tvarka, 11 straipsnyje numatyto mokėjimo už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą, budėjimą ir darbą, esant nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų, tvarka ir dydžiai.

Teisinis pagrindas yra tiek mokėti priemokas už papildomą darbo krūvį, kai yra padidėjęs darbų mastas, atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, bet neviršijant nustatyto darbo laiko trukmės (Įstatymo 10 str.), tiek mokėti padidintą darbo užmokestį dėl nukrypimų nuo normalių darbo sąlygų (Įstatymo 11 str.), tiek premijas atlikus vienkartinės biudžetinės įstaigos veiklai ypač svarbias užduotis (Įstatymo 12 str.).

Kontaktinis asmuo: Vita Baliukevičienė, tel. 8 706 68256

Be kita ko, savivaldybės, įvertinusios galimą piniginės socialinės paramos gavėjų skaičiaus didėjimą bei galimybes didinti papildomai skiriamą paramą dėl susiklosčiusios padėties, t. y., pirmiausia užtikrinus pagrindinių Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme nustatytų funkcijų vykdymą – piniginės socialinės paramos teikimą nepasiturintiems gyventojams, tuo atveju, jeigu piniginei socialinei paramai teikti lėšų pakaks, gali skirti lėšas kitoms (minėtame įstatyme įtvirtintoms) socialinės apsaugos sritims finansuoti, viena jų – socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo sąlygoms gerinti ir darbo užmokesčiui didinti (pvz., aprūpinti darbuotojus apsaugos priemonėmis bei skirti priemokas/premijas socialiniams darbuotojams).

Kontaktinis asmuo: Svetlana Kulpina, tel. 8 706 64264

3. Atkreiptinas dėmesys, kad rajonuose yra didžiulis trūkumas socialinių darbuotojų. Savivaldybės baiminasi, kad jų tiesiog nebus galima rasti.

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija rekomenduoja pasitelkti NVO, pasitelkiant savanorių pagalbą arba, sustabdžius ugdymo procesą, išnaudoti turimų pedagogų resursus. Mažuose rajonuose savanorystė nėra populiari. Ten būtų galima pasitelkti tų įstaigų darbuotojus, kurių darbo krūvis šiai dienai sumažintas (prastovos, dalinės prastovos ir pan.) Tačiau, kaip teisiškai sutvarkyti įdarbinimą, nes jie yra kitos įstaigos darbuotojai? Ar ministerijoje nebuvo svarstyta galimybė šias paslaugas organizuoti ir teikti centralizuotai, pvz. apskrityse, kur yra daugiau specialistų? Maži rajonai tiesiog gali nerasti per trumpą laiką tokį kiekį reikiamų specialistų.

Atsakymas:

Pasitelkti darbuotojus galima sudarant su jais terminuotas darbo sutartis karantino ar ekstremalios situacijos laikotarpiui. Jeigu darbuotojas dirba pagal dvi ar daugiau sutarčių, reikia žiūrėti, kad jis neviršytų maksimalios darbo savaitės trukmės, t. y. 60 valandų per savaitę.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad 2020 m. kovo 27 dieną įsigaliojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimo Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ pakeitimas, kuriuo nustatyta, kad Konkursas į Konkursinių pareigybių sąrašą nurodytas pareigas gali būti nerengiamas, jeigu Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra paskelbusi ekstremaliąją situaciją ar karantiną ir į sąrašą nurodytas pareigas darbuotojai priimami pagal terminuotas darbo sutartis terminuotam ekstremaliosios situacijos ar karantino laikotarpiui.“

Kontaktinis asmuo: Vita Baliukevičienė, tel. 8 706 68256

4. Ar numatoma didinti finansavimą grupinio gyvenimo namams, nes žymiai padidėjo darbo krūviai darbuotojams.

Atsakymas:

Dėl ekstremalios situacijos paskelbimo nenumatoma didinti finansavimo grupinio gyvenimo namams. Be jokios abejonės, karantino paskelbimas ir dienos užimtumo centrų uždarymas turi įtakos grupinio gyvenimo namų kasdieniam gyvenimui, tačiau siūlytume į karantino laikotarpį žvelgti kūrybiškai ir ieškoti alternatyvių užimtumo veiklų neišeinant iš grupinio gyvenimo namų teritorijos.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

Dėl globos įstaigų bei paslaugų:

1. Savivaldybės susiduria su situacijomis, kuomet be tėvų globos likusiam vaikui, kuriam nustatyta sunki negalia ir kuriam neįmanoma rasti globėjų, arba suaugusiam neįgaliam asmeniui, kuriam reikalinga nuolatinė intensyvi priežiūra, reikia suteikti ilgalaikės globos paslaugas, tačiau valstybinės neįgaliųjų įstaigos, karantino metu naujų asmenų nepriima. (Neįgaliųjų reikalų departamento raštu informavo, kad nei prašymai, nei vaikai karantino metu nepriimami.). Kaip suteikti pagalbą tokiems asmenims, kai tokio pobūdžio pagalbos savivaldybėse nėra?

Atsakymas:

Siekiant mažinti viruso patekimo į globos įstaigas galimybes, rekomenduojama karantino laikotarpiu nepriimti naujų gyventojų socialinių paslaugų įstaigose, nebent būtų būtinas poreikis nedelsiant pradėti teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų įstaiga turėtų atskiras nuo kitų gyventojų izoliuotas patalpas ir atskiras darbuotojų komandas, kurios dirbtų išskirtinai tik su naujai apgyvendintais socialinių paslaugų gavėjais. Darbuotojai turėtų būti pilnai aprūpinti visomis asmeninėmis apsaugos ir dezinfekavimo priemonėmis. Naujai apgyvendinti gyventojai ne mažiau nei 2 savaites turėtų būti karantinuojami. Tačiau pagrindinė nuostata šiuo laikotarpiu, siekiant suvaldyti koronavirusinės infekcijos paplitimą tarp socialinės globos namų gyventojų, kurie visi patenka padidintos rizikos asmenų grupę, rekomenduojama teikti socialinės globos paslaugas asmens namuose

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

2. Ar yra numatyta kaip suformuoti personalo rezervą teikiant vaikų globos (rūpybos) paslaugas? Ar galima į darbą priimti, karantino laikotarpiu, darbuotojus, neturinčius socialinio darbo srities išsilavinimo? Kokių priemonių imtis neatsiradus nei darbuotojams nei savanoriams?

Atsakymas:

Priimti į darbą asmenis, kurie neatitinka pareigybei keliamų reikalavimų, negalima, nes tai prieštarauja Socialinių paslaugų įstatymui. Kita vertus, reikia aiškintis, dėl kokių priežasčių pritrūko BVGN darbuotojų. Jei BVGN darbuotojas turi ikimokyklinio amžiaus vaiką ar pradinuką, o jo darbo pobūdis neleidžia dirbti nuotoliniu būdu, tada savivaldybės privalo sudaryti vaikų priežiūros grupę, kur BVGN darbuotojos vaikai būtų prižiūrimi jos darbo metu. Pasitelkti savanorius galima, tačiau

tokiu atveju privalomai reikėtų patikrinti pagal VTAPI 30 str. (kad nėra padarę seksualinių ir kitų sunkių nusikaltimų prieš vaikus ir suaugusius).

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

3. Visų pirmą norėtumėm pasiteirauti dėl pacientų, kuriems yra teikiamos paslaugos slaugos ligoninėse. Artėja terminas, kada daliai šių asmenų paslaugos jau bus teikiamos 4 mėnesius ir iš teritorinių ligonių kasų nebebus apmokamos šiems asmenims teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos. Siuntimai į globos namus yra sustabdyti, todėl kyla klausimas kaip su šiais asmenimis turės elgtis tiek asmens sveikatos priežiūros įstaigos teikiančios slaugos ligoninės paslaugas, tiek savivaldybės, kurios spręsdavo šių asmenų tolimesnį paslaugų teikimą?

Atsakymas:

Dėl slaugos ligoninių teikiamų paslaugų tęstinumo daugiau informacijos pagal kompetenciją turėtų suteikti SAM. Kaip ir buvo iki karantino paskelbimo prieš priimant sprendimus siųsti asmenis į globos įstaigas savivaldybės turi labai individualiai vertinti kiekvieną situaciją kaip pavyzdžiui ar žmogui negalima suteikti kitų paslaugų ir ar siųsti į globos namus yra vienintelė geriausia alternatyva. Kadangi didžioji dalis asmenų gaunančių paslaugas slaugos ligoninėse yra senyvo amžiaus asmenys, o didžiosios dalies įstaigų, teikiančių ilgalaikės socialinės globos paslaugas šiems asmenims, steigėjai yra savivaldybės ar NVO sprendimus dėl apgyvendinimo šiose įstaigose priima pačios savivaldybės. Tačiau siekiant mažinti viruso patekimo į globos įstaigas galimybes, rekomenduojama karantino laikotarpiu nepriimti naujų gyventojų socialinių paslaugų įstaigose, nebent būtų būtinas poreikis nedelsiant pradėti teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų įstaiga turėtų atskiras nuo kitų gyventojų izoliuotas patalpas ir atskiras darbuotojų komandas, kurios dirbtų išskirtinai tik su naujai apgyvendintais socialinių paslaugų gavėjais. Darbuotojai turėtų būti pilnai aprūpinti visomis asmeninėmis apsaugos ir dezinfekavimo priemonėmis. Naujai apgyvendinti gyventojai ne mažiau nei 2 savaites turėtų būti karantinuojami

Kontaktinis asmuo: Darius Pauliukonis, tel. 8 616 83 839

4. Kur ir kaip turėtų būti izoliuotas neįgalus asmuo, jeigu jo globėjui būtų nustatytas koronavirusas?

Atsakymas:

Savivaldybė privalo užtikrinti laikino apgyvendinimo (saugios aplinkos) vietas. Toje vietoje ir turėtų būti izoliuotas neįgalus asmuo. Galioja bendra tvarka, kai šeimoje nustatomas koronavirusas. Nors siekiant mažinti viruso patekimo į globos įstaigas riziką, rekomenduojama karantino laikotarpiu nepriimti naujų gyventojų socialinių paslaugų įstaigose, tačiau esant būtinos pagalbos poreikiui nedelsiant pradėti teikti socialines paslaugas ir socialinių paslaugų įstaiga gali priimti naujus klientus, bet tokiu atveju privalo turėti atskiras nuo kitų gyventojų izoliuotas patalpas ir atskiras darbuotojų komandas, kurios dirbtų išskirtinai tik su naujai apgyvendintais socialinių paslaugų gavėjais. Darbuotojai turėtų būti pilnai aprūpinti visomis asmeninėmis apsaugos ir dezinfekavimo priemonėmis. Naujai apgyvendinti gyventojai ne mažiau nei 2 savaites turėtų būti karantinuojami.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

5. Kur ir kaip turėtų būti izoliuoti savarankiško gyvenimo namų gyventojai, jei vienam jų būtų diagnozuotas COVID-19? Jei izoliacija – vietoje, kaip užtikrinti darbuotojų buvimą su jais?

Atsakymas

Savarankiško gyvenimo namuose gyvena iš dalies savarankiški asmenys, kuriems nėra reikalinga nuolatinė globa, teikiamos priežiūros paslaugos. Kiekvieno asmens pagalbos poreikis individualus. Rekomenduojama savarankiško gyvenimo namų gyventojams ir darbuotojams aptarti atvejus kaip pagalba būtų organizuojama izoliacijos metu: konsultacijos elektroninėmis ryšio priemonėmis, maisto produktų pristatymas ir kiti klausimai, gyventojų pasirūpinimas vienas kitu ir pan. Savarankiško gyvenimo namai (SGN) – tai juose gyvenančių asmenų (šeimų) namai (t. y. atskiras gyvenamasis kambarys, virtuvėlė, sanitarinis mazgas), paslaugos juose teikiamos tik pagal klientų poreikį, todėl pagalba SGN gyvenantiems asmenims (šeimoms) turėtų būti teikiama taip pat, kaip izoliacijos sąlygose savo namuose gyvenantiems asmenims (šeimoms) (darbuotojams naudojant apsaugos priemones, nupirkta maistą paliekant už durų ir pan.).

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

6. Ar gali Socialinių paslaugų įstaiga įvertinusi paslaugų poreikį (kliento artimieji karantino metu yra namuose, bet nesutinka patys prižiūrėti artimųjų) vienašališkai sumažinti paslaugų teikimo laiką ir mastą?

Atsakymas:

Socialinių paslaugų teikimo mastą ir laiką įstaiga turėtų derinti su asmenį prižiūrinčiais artimaisiais, juos konsultuoti nuotoliniu būdu.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

Dėl kompleksinių paslaugų teikimo:

1. Europos socialinio fondo agentūra sustabdė projekto „Kompleksinės paslaugos šeimai“ papildomą finansavimą. Pavyzdžiui, asmenims, kuriems teikiamos asmeninio asistento paslaugos finansuojamos iš šio projekto, projekto koordinatoriai siūlo trumpinti paslaugų teikimą, mažinti jiems apmokamas valandas. Tokiu atveju gaunasi taip, kad asmeniniai asistentai įdarbinti projekte iš dalies lieka be pajamų. Mažinant kontaktą su paslaugų gavėjais asmeniniai asistentai bendrauja telefonu, konsultuoja asmenis jiems rūpimais klausimais, registruoja juos gydytojų konsultacijai, perka maisto produktus, vaistus ir t. t. Dažnu atveju neįgaliajam yra labai svarbus bendravimas, kito žmogaus rūpestis, ypač tokiu sudėtingu laikotarpiu.

Kokia būtų ministerijos pozicija dėl šio projekto ir ar planuojama bei kaip planuojama toliau pratęsti tokių paslaugų teikimą? Šios paslaugos labai aktualios, po karantino paslaugų teikimo poreikis ypač padidės.

Gal būtų galima rekomenduoti projekto (Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas Nr. 08.4.1-ESFA-V-416-01-0003) koordinatoriams atsisakyti siūlymo mažinti asmeninio asistento darbo krūvį, nes tenka keisti sutartis su paslaugų gavėjais, bei savivaldybės sprendimus?

Atsakymas:

Ministerija Asmeninio asistento paslaugų projekto vykdytojams rekomendavo teikti daugiau nuotolinio bendravimo paslaugas (viena iš asmeninio asistento funkcijų – suteikti asmeniui individualią pagalbą, adekvačiai reaguojant į aplinką ir siekiant užmegzti bei palaikyti socialinius santykius su ta aplinka, pvz., telefonu, skype ar kitomis ryšio priemonėmis.

Jei asmeninio asistento paslaugų gavėjas yra vienišas asmuo ir pats asmeninis asistentas sutinka, asmeninio asistento paslaugos gali būti teikiamos ir toliau jas perorientuojant į gyvybiškai svarbias paslaugas (maisto ar vaistų nupirkimą ir atnešimą) asmeniui, jei šios paslaugos negalima užtikrinti kitomis paslaugomis (pvz., pagalba į namus, centralizuotas maisto tiekimas). Tačiau tokius vizitus retinti, t. y. nupirkti daugiau maisto vienu metu, o daugiau teikti nuotolinio bendravimo paslaugų. Jei asmeninis asistentas teiktų būtinas paslaugas asmens namuose ar viešojoje erdvėje, būtina juos aprūpinti visomis saugos priemonėmis. Teikiant paslaugas gyvai, būtina laikytis asmens higienos, naudoti apsaugines priemones (vienkartinės pirštines, vienkartinės kaukes ir kt.), esant poreikiui – dezinfekuoti paviršius asmens namuose.

Taip pat, esant poreikiui, naujiems klientams asmeninio asistento paslaugų poreikio vertinimą atlikti telefonu ar kitomis ryšio priemonėmis.

Kas liečia asmeninio asistento darbo užmokesčio apmokėjimą prastovos metu, taikoma Darbo kodekso 47 str. nustatyta tvarka. Darbdaviui, išskyrus darbdavį, kurio teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, patirtų darbo užmokesčio už prastovą išlaidų dalis kompensuojama Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme nustatytu dydžiu ir tvarka

Lietuvos Respublikos finansų ministerija kartu su kitomis institucijomis ieško galimybių ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų vykdytojams ir partneriams, kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, kompensuoti dalį už prastovą patirtų išlaidų.

Be to, įvertinus tai, kad projektuose dalį paslaugų teikia NVO ir jų pagrindinis finansavimo šaltinis daugeliu atveju yra viešosios lėšos, ieškoma galimybių ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų vykdytojams ir partneriams kompensuoti darbo užmokesčio už prastovą dalį, kurią pagal Užimtumo įstatymo nuostatas gavęs kompensaciją turi kompensuoti darbdavys. Detalesnė informacija bus skelbiama priėmus galutinius sprendimus.

Po karantino šios paslaugos turėtų būti teikiamos ir toliau.

Kontaktinis asmuo: Jurgita Čiuladaitė-Pritulskienė, tel. 8 706 68225

Dėl nuotolinės veikos apmokėjimo:

1. Koks turėtų būti dienos centrų, kitų socialinių paslaugų, finansuojamų viešojo pirkimo konkursų būdu, nuotolinės veiklos apmokėjimas. Ar numatoma koreguoti SADM įsakymą, kad nuotolinis konsultavimas karantino metu atitinka pilną dienos centro veiklą.

Atsakymas:

Siekiant išsaugoti darbo vietas socialinių paslaugų įstaigose, kad, pasibaigus karantino laikotarpiui, socialinių paslaugų teikimas būtų pratęstas kuo operatyviau, prašome savivaldybių administracijas užtikrinti finansavimą negalinčių veikti arba dirbančių nuotoliniu būdu socialinių paslaugų įstaigų darbuotojų darbo užmokesčio išlaidoms iš socialinėms paslaugoms teikti (pirkti) numatytų savivaldybės biudžeto ar valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų lėšų, vadovaujantis Darbo kodekso ir LRV rekomendacijomis Prašome bendradarbiauti ir užtikrinti darbuotojų darbo užmokesčio išlaidas nevyriausybinė organizacijų socialinių paslaugų įstaigoms, su kuriomis savivaldybė buvo sudariusi sutartis dėl socialinių paslaugų teikimo.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

Dėl vaikai saugios aplinkos užtikrinimo karantino metu:

1. Savivaldybės yra gavusios raštą iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos „Dėl vaikai saugios aplinkos užtikrinimo karantino metu“ (pridedama). Pažymime, kad teisės aktais reglamentuotas tik suaugusių nuo 18 m. ir virš 61 m. nuo COVID-19 (koronavirusu) gydymas bei priežiūra ir nėra reglamentuotas vaikų iki 18 m. galimai susirgusių COVID-19 (koronavirusu) gydymas bei priežiūra.

Savivaldybės prašo išaiškinti, kaip užtikrinti vaiko, galimai susirgusio COVID-19 (koronavirusu) saugumą, jo teises, gydymą bei priežiūrą, kai yra poreikis užtikrinti vaiko saugumą jį paimant iš jo atstovų pagal įstatymą, o laikinasis globėjas vaiką gali prižiūrėti tik po izoliacijos laikotarpio.

Atsakymas:

Jeigu yra požymių, kad vaikas galimai serga COVID-19, būtina iš karto kreiptis į šeimos gydytoją arba Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą. Vaikų gydymas šiuo atveju vyksta lygiai taip pat, kaip ir suaugusiųjų.

Šiandien niekas negali užtikrinti, kad vaikas paimtas iš nesaugios aplinkos ir šiuo metu neturintis realių simptomų, rodančių užsikrėtimą, nėra viruso nešiotojas. Vadinasi, su tokiu vaiku (-ais) mažiausiai 14 dienų reikėtų elgtis tarsi jie būtų infekuoti. Vadinasi vaikas (-ai) turėtų būti apgyvendintas (-i) atskirai, kitose patalpose, kur nėra teikiamos paslaugos kitiems paslaugų tiekėjams, su atskira darbuotojų komanda ir maksimalia darbuotojų apsauga (ne siūtomis kaukėmis, o normaliais respiratoriais ir kitomis būtinomis apsaugos priemonėmis (kombinezonais, akiniais, batų apsauga ir t. t.)

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

2. Atkreipiame dėmesį, kad nesant aiškumo, kaip vykdyti tokių vaikų priežiūrą, realioje **praktikoje savivaldybėse kyla įtampa: VTAIS net ir naktimis skambinėja Globos centrams, reikalaujant laikinų globėjų, nors žinoma, kad nei vienas globėjas tokių vaikų negali priimti (gyvena butuose, globoja kitus vaikus ir niekaip negali užtikrinti tokių vaikų izoliaciją). Medicinos įstaigos taip pat nepriima tokių vaikų. Apgyvendinti jų tose pačiose savivaldybių parinktose patalpose, skirtose suaugusių asmenų karantinavimui taip pat negalima (vaikams būtina nuolatinė priežiūra ir tam tikros sąlygos). Vaikų globos įstaigose izoliuotų patalpų dažniausiai savivaldybės taip pat neturi.**

Savivaldybės siūlo svarstyti galimybę centralizuotai spręsti šį klausimą, nes daugelyje savivaldybių tokių vaikų bus po vieną ar kelis, o kitur ir visai gali nebūti. Galimybė laikinai atvežti tokius vaikus į vaikų gyvenimui ir priežiūrai tinkamas patalpas padėtų savivaldybėms išspręsti šį klausimą, o savivaldybės žmogiškuosius išteklius galėtų skirti kitų su viruso atsiradimu susijusių gyvybiškai būtinų klausimų sprendimui.

Atsakymas:

Centralizuotai toks klausimas negali būti sprendžiamas – tai sukelia grėsmę vaikui jį pervežant iš vienos vietos į kitą, išima jį iš jo bendruomenės, atitraukia nuo tėvų ir pan. Kiekviena savivaldybė privalo užtikrinti vaikams skirtas patalpas ir reikalingą personalą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ 3.5.3 papunkčiu (savivaldybių administracijos privalo užtikrinti vaikų ir žmonių su negalia priežiūrą išimtiniais atvejais įstaigose, jeigu tokia priežiūra neįmanoma namuose). Kiekviena

savivaldybė privalo užtikrinti, kad jos teritorijoje tėvų priežiūros netekusiems vaikams būtų užtikrintos laikino apgyvendinimo (saugios aplinkos) vietos **visa para.**

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel.: 8 706 68153

3. Savivaldybės kelia klausimą dėl nepilnamečių vaikų, apsvaigusių nuo alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų. Jie paimami iš šeimų ir VTAIS turi kreiptis į med. įstaigas, kad užtikrintų vaiko sveikatos priežiūrą ir tik po to vaikai gali būti apgyvendinami pas budintį globotoją arba globos įstaigoje. Tačiau med. įstaigos(konkrečiu atveju - Kauno univ. ligoninė) nebeprįima karantino metu tokių vaikų, ir tuomet VTAIS reikalauja, kad globotojai ar globos įtaiga priimtų tokį vaiką be med. apžiūros. Nei globėjai, nei vaikų globos įstaigos neturi med. personalo, kaip užtikrinti šių vaikų sveikatos priežiūrą (nes apsvaigimas nuo alkoholio ar kit. psichotropinių medžiagų yra pavojingas jų sveikatai), todėl vaikams iškyla didelė rizika. Kokios galimos rekomendacijos šių situacijų sprendimui?

Atsakymas:

Priimti vaikus į globėjų šeimą arba globos įstaigą be medicininės apžiūros, siekiant užtikrinti vaikams saugią ir tinkamą aplinką, nuolat stebėti vaiko sveikatą ir savijautą, ir pagal poreikį, konsultuotis su sveikatos priežiūros įstaigomis nuotoliniu būdu. Jei vaikui nėra sveikatos sutrikimų, jis jaučiasi gerai, ir yra tik apsvaigęs, vaiko apskritai šiuo metu nereikėtų vežti į jokiais gydymo įstaigas, nes tai kelia grėsmę ir vaikui, ir kitiems.

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

4. Po vaiko teisių apsaugos pertvarkos, vadovaujantis LR vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Valstybės vaiko teisių ir įvaikinimo tarnybai (jos teritoriniams padaliniais) yra priskirta funkcija ginti ir užtikrinti vaiko teises ir atstovauti vaiko teisėms ir teisėtiems interesams savivaldybių teritorijose visą parą.

Prašome informuoti, ar yra parengtas algoritmas (ar bus rengiamas?) vaiko teisių apsaugos darbuotojams užtikrinant vaikų teises, kuriems yra laikinai suteikta saugi aplinka ir jie patalpinti atskirai nuo tėvų, kitų įstatyminių atstovų ar kitų asmenų, galinčių juos tinkamai prižiūrėti. Tokie vaikai esant atitinkamoms karantino sąlygoms privalo būti izoliacijoje. Kaip bus sprendžiami vaiko teisinio atstovavimo klausimai, kai vaikui reikės suteikti sveikatos priežiūros ar kitų įstaigų paslaugų? Neaišku, kas tokiu atveju yra vaiko atstovas pagal įstatymą, koks VTAS vaidmuo šiame kontekste?

Atsakymas:

Karantino režimo laikotarpis neturi jokios įtakos Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teisėms ir pareigoms, susijusioms su vaiko atstovu pagal įstatymą buvimu, tačiau suprantama, kad dabartinė situacija, siekiant užtikrinti vaiko, savivaldybės darbuotojų bei Tarnybos darbuotojų sveikatą, reikalauja maksimaliai riboti tiesioginį kontaktą. Bendravimą ir bendradarbiavimą tarp institucijų būtina užtikrinti nuotolinio ryšio priemonėmis. Tačiau atkreiptinas Jūsų dėmesys, kad už kasdienę vaiko priežiūrą, remiantis kiekvienoje savivaldybėje patvirtinta tvarka / aprašu, yra atsakinga savivaldybėje veikianči socialinių paslaugų įstaiga net ir tuo atveju, jeigu Tarnybai yra vaiko atstovas pagal įstatymą (CK 3.250 str. 4 d.). Tarnyba ir toliau išlieka vaiko atstovu pagal įstatymą ir priima visus su vaiku susijusius sprendimus, pavyzdžiui, sprendžiant klausimus dėl ugdymo įstaigos keitimo, kreipimosi į teisimą, turtinių teisių užtikrinimo, (ne)sutikimo dėl tolimesnio gydymo vaikui skyrimo ir kt., išskyrus vaiko kasdienę priežiūrą, lydėjimą į / iš įstaigas, užklasinę veiklą

ir pan. Globos centras ir vaiko budintis globotojas tarpusavio teises ir pareigas bei kylančią atsakomybę apibrėžia tarpusavio bendradarbiavimo sutartyje.

Kartu pažymėtina, kad jei vaikas apgyvendintas izoliacijos patalpose ne dėl vaiko teisių pažeidimo, jo atstovai pagal įstatymą išlieka jo atstovais pagal įstatymą ir toliau.

Medicinos paslaugos teikiamos šiuo metu pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo nustatytą tvarką.

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

5. Ar galima karantino laikotarpiu iš šeimos paimtus vaikus apgyvendinti globėjų šeimose?

Atsakymas:

Taip, jei poreikio izoliuoti vaiką nėra, jis gali būti apgyvendinamas globėjų šeimoje (pvz., jei jis neturėjo kontakto su galimai užsikrėtusiu asmeniu, neturėjo kontakto su izoliuojamu asmeniu, nesilankė zonose, kuriose fiksuotas viruso protrūkis ir pan.).

Svarbu nepamiršti, kad ir karantino sąlygomis vaikas turi prigimtine teisę augti ir vystytis šeimoje, todėl manome, kad vaiko apgyvendinimas izoliacijos vietoje, o ne globėjų (rūpintojų) ar budinčių globotojų šeimoje vien tik siekiant išvengti galimos rizikos, neatitinka geriausių vaiko interesų.

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

6. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020-03-23 rašte Nr. (16.3E-34) SD-1564 „Dėl vaikai saugios aplinkos užtikrinimo karantino metu“ rašoma – „Jei yra nustatomi vaiko teisių pažeidimai ir būtina apsaugoti vaiką paimant jį iš atstovų pagal įstatymą, tačiau kartu esant rizikai, kad vaikas gali būti užsikrėtęs COVID-19 (koronavirusu), jis pirmiausia apgyvendinamas savivaldybės laikino apgyvendinimo (saugos aplinkos) vietoje, atitinkančioje karantino sąlygoms keliamus reikalavimus dėl izoliacijos. Pasibaigus izoliacijos taikymo terminui, vaikas perduodamas paskirtam laikinajam globotojui.“

Tuo izoliacijos laikotarpiu turi būti paskirtas atsakingas asmuo. Prašytume paaiškinti kas Jūsų nuomone turėtų būti tas asmuo ir kaip jam turi būti apmokama už buvimą su galimai užsikrėtusiu vaiku izoliacijoje savivaldybės laikino apgyvendinimo (saugos aplinkos) vietoje, atitinkančioje karantino sąlygoms keliamus reikalavimus.

Atsakymas:

Vietoje, kurioje būtų laikinai apgyvendinami vaikai, kuriems privaloma izoliacija, vaiko priežiūrą galėtų atlikti bet kurie asmenys (nepriklausomai nuo išsilavinimo), kurie turi tinkamų gebėjimų pasirūpinti vaiko poreikiais ir atitinka VTAPI 30 str. nuostatas (t. y., nėra teisti už seksualinius ar kitus sunkius nusikaltimus vaiko atžvilgiu). Jei vaikui reikalingos paslaugos, tos, kurios nėra būtinosios ar gyvybiškai svarbios, šios paslaugos galėtų būti teikiamos pasibaigus izoliacijos laikotarpiui. Jei jos būtinos ir svarbios vaikui – jos turi būti teikiamos ir toliau įprasta tvarka, aprūpinant specialistus reikalingomis apsaugos priemonėmis.

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

7. Globos centrams rekomenduota darbą organizuoti nuotoliniu būdu, išskyrus atvejus, kai būtina užtikrinti būtinąsias socialines paslaugas. Būtinosios socialinės paslaugos suprantamos

kaip pagalba klientams padedant patenkinti jų bazinius poreikius, kai jie patys to padaryti negali (2020-03-24 raštas Nr. S-921). Iš kokių lėšų turėtų būti šie poreikiai tenkinami ir kokia apimtimi?

Atsakymas:

Būtiniosios socialinės paslaugos suprantamos kaip pagalba klientams padedant patenkinti jų bazinius poreikius, kai jie patys to padaryti negali, pavyzdžiui, vieniša globėja močiutė, gyvenanti vienkiemyje, negali įsigyti maisto, tuomet globos centro darbuotojas pasirūpina maisto užtikrinimu globėjai ir jos globojamam vaikui, arba, budintis globotojas namuose su mažamečiu vaiku (-ais) negali nuvykti ar užsisakyti vaistų, globos centro darbuotojas pasirūpina vaistų pristatymu ir pan. Globos centre dirbantys globos koordinatoriai privalo užtikrinti paslaugų, pagalbos teikimą budintiems globotojas, globėjams (rūpintojams), įtėviams ir šeimynos dalyviams jeigu yra toks poreikis. Globos koordinatoriai taip pat privalo nuolat palaikyti ryšį su budinčiais globotojais, globėjais (rūpintojais), įtėviais ir šeimynos dalyviais, taip įvertinant jų poreikiui ir pan.

Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269

8. Ar nemanote, kad jau sergantiems, karščiuojantiems vaikams nors ir lengvomis formomis paslaugas turėtų teikti medicinos personalas ir tokius laikinus centrus kurti prie sveikatos institucijų. Pertvarkos kontekste daugelis socialinės globos įstaigų atsisakė medicinos personalo. Kas teiks gydymo paslaugas sergantiems vaikams, kai visi žinome, kad šios ligos būklė ir eiga yra neprognozuojama. Kas neš už tai atsakomybę nesėkmės atveju, nes įstaigos turi suteikti kokybiškas paslaugas. Ar šiame skyriuje neturėtų dirbti slaugos personalas, o ne socialiniai darbuotojai? Nes realiai vaikai bus gydomi, o ne ugdomi socialinių įgūdžių.

Atsakymas:

Vaikai, kuriems pasireiškė bent vienas ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos simptomas – kūno temperatūra 37,3°C ir didesnė, gerklės skausmas, kosulys, pasunkėjęs kvėpavimas ar dusulys yra nukreipiami į asmens sveikatos priežiūros įstaigą. Esant medicininėms indikacijoms, vaikas gali būti hospitalizuojamas. Jei sveikatos priežiūros specialistai skirs vaikui ambulatorinį gydymą, socialiniai darbuotojai galės užtikrinti tinkamą savirūpą – gydytojų paskyrimo vykdymą.

Kontaktinis asmuo: Kristina Stepanova, tel. 8 706 68153

PAPILDOMOS ŽINUTĖS SAVIVALDYBĖMS

Paragininimas: per SPC, seniūnijas, su bendruomenės pareigūnais ar savanoriais aplankyti vienišus vyresnio amžiaus, neįgalius asmenis su aktualia informacija, sužiūrėti jų poreikius (šilto maisto, skubių kontaktų, nes kaimynystės ryšiai sutrūkinėję ir pan.). Per LSA kovo 31 d. esame išsiuntę savivaldybėms skrajutės šabloną (pridedama), kurią savivaldybės turėtų paplatinti vienišiemis senjorams ir neįgaliesiems.

Dėl visuomenei naudingos veiklos organizavimo (Kontaktinis asmuo: Svetlana Kulpina, tel. 8 706 64264):

Siekiant maksimaliai sumažinti socialinio kontakto tikimybę, esant ekstremaliai situacijai dėl pandemijos, savivaldybėms pateiktos rekomendacijos visuomenei naudingos veiklos neorganizuoti ir piniginės socialinės paramos gavėjų jos atlikimui nepasitelkti.

Dėl papildomos socialinės paramos skyrimo (Kontaktinis asmuo: Svetlana Kulpina, tel. 8 706 64264):

Atsižvelgiant į galimas nepalankias ekonomines finansines pasekmes gyventojams (darbo netekimas, pajamų sumažėjimas ir pan.), savivaldybių prašoma **užtikrinti papildomos socialinės paramos skyrimą tiems, kam labiausiai jos reikia, lanksčiau vertinti asmens (šeimos) padėtį bei užtikrinti, kad papildomai skiriama socialinė parama būtų adekvati**, t. y. SADM rekomenduoja **skirti vienkartinę, tikslingą ar periodinę pašalpą ne mažesnio nei minimalių vartojimo poreikių dydžio** (257 Eur pirmam asmeniui šeimoje ar vienam gyvenančiam asmeniui, 206 Eur antram asmeniui ir 180 Eur trečiam bei kitam paskesniai šeimos asmeniui). Ekstremalių situacijų atveju **sprendimą dėl papildomos socialinės skyrimo priimti kaip įmanoma skubiai**.

Dėl nemokamo mokinių maitinimo (Kontaktinis asmuo: Svetlana Kulpina, tel. 8 706 64264):

Nuoširdžiai dėkojame savivaldybėms, kad jos užtikrina mokinių nemokamo maitinimo teikimą ekstremalios situacijos metu ir operatyviai tvarkosi organizuojant maisto produktų davinių teikimą šeimoms.

Dėl nevyriausybių organizacijų, vykdančių projektus savivaldybių teritorijose veiklos (Kontaktinis asmuo: Daiva Zabarauskienė, tel. 8 706 68129):

Visos paslaugos (veiklos), kurios turi grupinio susirinkimo pobūdį (pagal socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektus - dienos užimtumas, neįgaliųjų meninių gebėjimų lavinimas būreliuose, kolektyvuose, klubuose, savivaldos grupės, pagal neįgaliųjų integracijos per kūno kultūrą ir sportą – sporto treniruotės, užsiėmimai ir pan.) nurodytu laikotarpiu neteikiamos. NVO, kaip socialinės reabilitacijos paslaugų teikėjos, noriai perorientuoja savo veiklas į pagalbos teikimą negalia turintiems asmenims (maisto, vaistų pristatymas į namus, kita pagalba pagal poreikį).

Projektų finansavimo lygis iš valstybės biudžeto lėšų karantino laikotarpiu išliks kaip buvo sutarta pagal 2020 metų projektų finansavimo sutartis su savivaldybėmis. Projektų veiklų (paslaugų) administravimo ir įgyvendinimo išlaidos (t.y. darbo užmokestis, buhalterinės paslaugos, komunalinės išlaidos ir pan.), patirtos karantino laikotarpiu, bus laikomos tinkamomis.

Prašymas – leisti NVO Karantino laikotarpiu veiklų, paslaugų turinį keisti, siekiant saugiai teikti paslaugas pažeidžiamiesiems gyventojams, leisti NVO iš projektams įgyvendinti skirtų lėšų, įsigyti būtinas apsaugos priemones, tačiau projektų aprašymų, kurių įgyvendinimui NVO yra skirtos valstybės ir savivaldybių biudžeto lėšos nekeisti.

Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugas tiek įstaigos, savivaldybių gyventojai, tiek darbuotojai gali užsakyti kreipiantis į Lietuvių gestų kalbos vertimo centrą ir jo skyrius, tačiau prioriteto tvarka paslaugos bus teikiamos naudojant nuotolinio ryšio (mobiliojo ryšio telefonus, planšetes, kompiuterius ir kt.) priemones. Prašome užtikrinti galimybę klausos negalia turintiems asmenims naudotis minėtomis priemonėmis, ypač sveikatos priežiūros ir kitose įstaigose, nes naudojant nuotolines priemones jokie vaizdo įrašai nėra daromi.

Dėl lengvatų taikymo neįgaliesiems karantino metu Kontaktinis asmuo: Daiva Zabarauskienė, tel. 8 706 68129:

Karantino laikotarpiu Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba neišduoda neįgaliojo pažymėjimų, o nustatytos negalios terminas pratęsimas automatiškai karantino laikotarpiu ir 30 dienų po jo

pabaigos, todėl pasitaikys atvejų, kai asmens neįgaliojo pažymėjimas nustos galioti būtent karantino metu. Prašome užtikrinti, kad asmenys galėtų ir toliau naudotis jiems priklausančiomis lengvatomis, jeigu jų neįgaliojo pažymėjimas nustojo galioti karantino metu.

Dėl VDC ir AJC veiklos (Kontaktiniai asmenys: Dalia Filipavičiūtė, tel. 8 706 68265 dėl VDC ir Jonas Laniauskas, tel. 865 080 798 dėl AJC):

SADM pasiekė informacija iš kai kurių VDC, kad savivaldybės peržiūri savo įsipareigojimus VDC ir mažina jiems skiriamą savivaldybės biudžeto finansavimą. Atkreipiame dėmesį, jog VDC veikla šiuo metu vyksta nuotoliniu būdu (pvz. VDC darbuotojai padeda vaikams iš šeimų, patiriančių socialinę riziką ruošti namų darbus) arba užtikrinami būtiniausi vaikų poreikiai : daugelis iš jų dalina produktų paketus (projektuose yra numatytas maitinimo organizavimas), kuriuos šeimos nariai atsiima bekontaktiu būdu (maisto paketai paliekami lauke prie vaikų dienos centro arba pristatomi šeimoms, paliekant juos už durų). Taip pat, siekiant neprarasti kontakto su šeima ir vaiku, kuris lanko vaikų dienos centrą, vaikų dienos centrų darbuotojų veikla karantino laikotarpiu apima ir kasdienį šių šeimos konsultavimą ir informavimą (apie karantino metu taikomas taisykles ir pan.). Ministerija yra pateikusi rekomendacijas, kad vaikų dienos centrai nuotoliniu būdu teiktų paslaugas. Todėl labai svarbu, kad vaikų dienos centrams finansavimas nebūtų nutrauktas ar sumažintas.

Paskelbus karantino laikotarpį darbas su jaunuoliais iš AJC ir AJE patalpų taip pat persikėlė į elektroninę erdvę. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsižvelgdamas į karantino laikotarpiu esamą situaciją parengė rekomendacijas atviresiems jaunimo centrams ir atvirosioms jaunimo erdvėms mobilųjį darbą su jaunimu bei darbą su jaunimu gatvėje vykančioms komandoms bei vadovams dėl darbo ir veiklų organizavimo nuotoliniu būdu lankytojų fiksavimo (<https://www.jrd.lt/naujienos/jrd-veiklos-naujienos>). Šiandien savivaldybėms kaip tik buvo išsiųstas raštas dėl šių paslaugų užtikrinimo.

Dėl integralios pagalbos teikimo (Kontaktinis asmuo: Violeta Toleikienė, tel. 8 706 64269):

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020-03-14 nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikoje paskelbimo“ ribojamas paslaugų namuose teikimas, tačiau yra akcentuojama, kad paslaugos neteikiamos, išskyrus, jei tai turės įtakos paciento būklės pablogėjimui. Integralios pagalbos teikėjai turi sveikatos priežiūros licenciją sveikatos priežiūros paslaugoms teikti asmens namuose. Atsižvelgiant į tai ir, kad kineziterapijos ir masažo paslaugos yra sudėtinė teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų asmens namuose dalis, o šios paslaugos jos gavėjams neretais atvejais yra nepaprastai svarbios (daugeliui net ir gyvybiškai būtinos) siūlytume:

- teikti kineziterapijos ir (ar) masažo paslaugas integralios pagalbos gavėjams, kurių būklė yra sunki (siekiant, kad jų būklė nepablogėtų, neatsirastų pragulos) arba naujiems paslaugos gavėjams, sudarant individualų pagalbos planą;
- individualiai vertinti, kuriems integralios pagalbos gavėjams tokios paslaugos yra būtinos, peržiūrėti tokių vizitų periodiškumą ir priimti individualius sprendimus dėl paslaugų teikimo;
- nuotoliniu būdu, jei tai įmanoma, kineziterapeutams teikti informaciją komandos ir šeimos nariams, kaip teikti paslaugas nepadarant klientui žalos ir pan.

Esant stabiliai integralios pagalbos gavėjo būklei, arba jei kineziterapijos ir (ar) masažo paslaugų atsisakė pats integralios pagalbos paslaugų gavėjas, šios paslaugos gali būti neteikiamos.

Dėl smurto artimoje aplinkoje (Kontaktinis asmuo: Jolanta Sakalauskienė, tel. 8 706 68245):

Esant galimybei, susitikime gal galima būtų paminėti, kad atsižvelgiant į tai, kad policijos duomenimis, paskelbus karantiną, fiksuojama apie 20 proc. daugiau nei įprastai nusikaltimų artimoje aplinkoje, primename, kad kiekvienoje savivaldybėje pagalbą nuo smurto artimoje aplinkoje teikia specializuotos pagalbos centrai, į kuriuos nukentėjusieji asmenys gali kreiptis tiesiogiai (telefonu, el. paštu). Nukentėjusiųjų nuo smurto artimoje aplinkoje duomenis specializuotos pagalbos centrams taip pat perduoda policijos pareigūnai.

Specializuotos pagalbos centrų kontaktai:

<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/seimos-politika/smurto-artimoje-aplinkoje-prevencija#SPC>

Specializuotos pagalbos centrai pagalbą teikia darbo dienomis darbo valandomis.

Emocinė pagalba telefonu nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje teikiama visą parą. Pagalbos linijų kontaktų sąrašas yra skelbiamas SADM tinklalapyje adresu: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/emocine-psichologine-pagalba-telefonu>.

Atkreipiame dėmesį:

Tituliniame interneto svetainės puslapyje paskelbtas reklaminis skydelis „Informacija savivaldybėms“. Spustelėjus jį, patenkama į skiltį Socialinės politikos aktualijos, <http://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialines-politikos-aktualijos>, kurios pradžioje paskelbti visi dokumentai, su nuorodomis į juos, t. y. aktuali informacija savivaldybėms.